

Nikola Petrovič

Ne jemljite me resno!

Nikoli ni bilo časa, ko Mene, tebe in vseh teh kraljev ne bi bilo, pa tudi v prihodnosti ne bo nihče od nas prenehal obstajati.

Bhagavad-gita

Vse kulture, ki jih poznamo, po svoje razlagajo stvarjenje sveta. Geneza in kozmogonija sta tako sestavni del totemskih tradicij, antične mitologije in filozofije, vzhodnjaških religij, judovstva, krščanstva in islama, pa tudi današnje znanosti, ki nujno potrebuje teorijo o začetku materije, naravnega reda, življenja, na kateri temeljijo vse njene nadaljnje razlage. Od nekdanj nas spremlja prepričanje, da mora obstajati prvi vzrok vseh dogodkov, Roka, ki je potisnila prvo domino in tako sprožila padanje vseh nadaljnjih. Intuicija nam narekuje, da se v prvem vzroku skrivajo odgovori na mnoga naša eksistencialna vprašanja, toda do korenin je dolga pot ali, bolj rečeno, naše roke so odločno prekratke, da bi od vrha krošnje segli do njih. Vse "dognane" resnice, s katerimi se že tisočletja ponašamo, so pravzaprav le ugibanja, pogojena z miselnostjo, tradicijo, navadami, družbeno ureditvijo in umeščenostjo v okolje, značilno za vsako skupnost ljudi.

Praktično vse religije se začenjajo z aksiomom, da je na začetku samozadostni transcendentni bog (ali bogovi), ki po svoji volji ustvari(jo) svet, neteistične ideologije (poleg budizma tudi zahodna filozofija "mrtvega Boga" in teoretska znanost, denimo sodobna fizika) pa izhajajo iz domneve, da je materija sama sebi vzrok. Zaokroženih sistematičnih razlag, ki bi upoštevale tako stvarnika kot logiko, je na Zahodu malo, izvirajo pa večinoma iz poskusov vernikov, da bi utemeljili nekatere religiozne dogme in jih uskladili s prevladujočimi videnji ateistične javnosti, medtem ko so filozofski misleci, ki so zavrnili bibličnega Boga, še vedno

gledali na svet po predlogah krščanske paradigme. Na Vzhodu so bile religija, filozofija in znanost tesno prepletene, zato so tam nastanek in obstoj kozmosa pogosteje razlagali počelno (tako, da je s stvarnikom ali brez njega stvarjenje razloženo s sosledjem logičnih korakov) in pogosto veliko manj mitično, kot se nam morda zdi ob listanju učbenikov in priročnikov o vzhodnjaški religiji. Zahodnjak se le težko vživi v miselnost starih narodov z nekrščanskimi koreninami in prav zato so mu njihovi opisi stvarjenja nerazumljivi, včasih celo nesmiselni ali pa jih skozi prizmo sodobne znanosti vidi kot primitivne pravljice. Povrhu tega so bili prevajalci indijskih in kitajskih besedil v 18. in 19. stoletju hudo obremenjeni s krščansko miselnostjo in so nehote (ali pa nalašč!) filozofsko-religiozne opise vesolja priredili tako, da so bili v naših očeh videti manjvredni. Njihova dejanska vrednost in celo genialnost je razvidna le, če znamo iz mitičnega konteksta izluščiti bistvo in ga izraziti v sodobnem jeziku.

V 20. stoletju so znanstveni umi to delno že storili. Z distanco do religije in Boga so po prebiranju vzhodnjaških modrosti oblikovali nekakšno genezo brez stvarnika, in nič čudnega ni, da je marsikatera teorija sodobnih fizikov podobna kot jajce jajcu taoističnim in upanišadskim verzom. Znanstvena metoda očitno ni edina pot do odgovorov na vprašanja o vesolju in našem mestu v njem. Pravzaprav se znanost pri odgovarjanju na vprašanje o nastanku ne more veliko opirati na empirijo in poskuse, saj lahko z njimi naredi le nekaj majhnih korakov, glede preostalega pa se mora zanesti na matematično-logično sklepanje in nepojasnljiv navdih; razen tega nima nobenih drugih orodij, s katerimi bi lahko segla neposredno do prvotnega vzroka stvarjenja.

Neposreden stik z Izvorom je možen z religioznimi metodami, kot so meditacija, kontemplacija, molitev, pogovor z Bogom, mistične vaje ipd., njihov glavni problem (z znanstvenega stališča) pa je v tem, da so povsem subjektivne in jih je težko spraviti pod streho enotnih skupnih meril. Kljub temu je iz pisanih virov razvidno, da so mnogi misleci v dolgoletni zgodovini opisovali – navzven zelo raznolike, v bistvu pa presenetljivo podobne – izkušnje Izvora, in v povezavi s tem tudi nastanek sveta. Njihova izkušnja je vsebovala neverbalne odgovore na vprašanja o nastanku, te pa so potem ubesedili v jeziku, razumljivem skupnosti tedanjega časa. Če bi današnji znanstveniki tudi sami izkusili stik z Izvorom, bi lahko iste resnice na podlagi osebne izkušnje izrazili v jeziku svojega znanstvenega področja. Pravzaprav se to že dogaja, vendar nenačrtno in relativno redko, gotovo pa noben znanstvenik ni prišel do kakega res prelomnega spoznanja (le) z merjenjem in primerjanjem, ampak prej z nenadnim navdihom, prebliskom, meditacijo, lahko bi rekli z mističnim stikom s transcendentno entiteto, ki obstaja zunaj prostora in časa.

* * *

Od tega, kako pojmujeemo svoj izvor, je odvisno več, kot si morda mislimo. Kdor manipulira z uradnimi družbenimi nauki o temeljni naravi sveta, življenja in človeka, s tem odločilno vpliva na opredeljenost posameznikov in skupin,

njihov odnos do sebe, drugih in okolja, njihovo delovanje, mišljenje, čustvovanje. Tudi človeški um si na začetku življenja postavi določene aksiome, na katerih temelji gradnja notranjega duševnega in emocionalnega sveta. Eden najpomembnejših individualnih aksiomov je odgovor na vprašanje: "Od kod prihaja svet in od kod sem jaz?" Zelo redko ima posameznik možnost do tega ključnega odgovora priti samostojno, večinoma mu ga vcepi skupnost, v kateri se rodi, s primarno in sekundarno socializacijo. Vsi starši poznajo obdobje, ko je otroka en sam "Zakaj?" Takrat najizraziteje gradi temeljno raven svoje identitete in smisla. Spreminjanje tega praaksioma pri odraslem človeku je izredno težavno, saj se je zarezal globoko v njegovo podzavest in na tej podlagi stoji ves njegov svet, ves njegov smisel. Brez smisla ne moremo živeti, tudi če je zmoten in škodljiv, zato se, če nam ga kdo poskusi podreti, začnemo ognjevitno braniti. Pripravljeni smo zamenjati streho, okna, pročelje, morda podreti nadstropje ali dve, ampak spreminjati temelje ... nikakor!

Pri otrocih, ki jim družine z močnimi tradicionalnimi vrednotami globoko vtisnejo omenjeni praaksiom in ki potem na teh debelo zabetoniranih temeljih postavijo veliko stolpnico nezavednih duševnih vzorcev, je poseg v temelje še posebej težaven. Kadar zberejo dovolj moči, da ga uresničijo, je njihova preobrazba včasih prav presunljiva in radi postanejo ravno tako goreči zagovorniki novih prepričanj, kakor so bili prej goreče privrženi starim. Tisti, ki jim mlahava, razdrta družina ne ponudi tako trdnih temeljev, pa zgrajeno laže razdrejo (marsikdaj čutijo celo odpor do vsega, kar so postavili v okviru disfunkcionalne družine), zamenjajo temelje in začnejo graditi nov notranji svet. Po drugi strani ostanejo nekako neopredeljeni, neodločeni, razpeti; utegnejo celo prepogosto menjavati svoje temelje in jim nikoli ne zaupajo, kar je povezano s številnimi duševnimi motnjami. Vpliv družine se meša z vplivi širše družbe, ki z gospodarsko-politično ureditvijo, sistemom vrednot, propagando in izobraževanjem močno oblikuje miselnost svojih graditeljev – malih ljudi. Na podlagi nešteto dejavnikov, ki jim je nemogoče slediti in jih povsem sistematizirati, nam je na najgloblji ravni osebnosti najprej vtisnjen izhodiščni občutek identitete, izvora in namena (Kdo sem? Od kod prihajam? Čemu sem tukaj?), na teh temeljih pa zgradimo svoj življenjski nazor. Ni nujno, da znamo oblikovati odgovor na omenjena vprašanja, v vsakem primeru jih izražamo z dejanji in čustvi.

Globalna družba prehaja skozi obdobje negotovosti, ki ga jasno opažamo v zadnjem stoletju ali dveh, in to se odraža tudi na manjših skupinah, vse do družine in posameznika. Nekoč smo bili gotovi o svojih temeljih: smo duhovno bitje, ki presega snovni svet; kakor vse drugo je tudi nas ustvaril Bog; naš namen je živeti po njegovi volji v skladu z redom, ki ga je zastavil na Zemlji, in po smrti oditi k njemu v onstranstvo. Skepsa o obstoju Boga kot transcendentne (pa tudi imanentne) entitete je vzvalovila človeštvo, saj je ogrozila naša prvotna prepričanja o identiteti, izvoru in namenu, toda ni jih mogla povsem izbrisati, kar vidimo po tem, da v še tako materialistični družbi vztrajajo ostanki religiozne miselnosti. Znanstveniki lahko raziskujejo vesolje, kot da Stvarnika

ni in kot da smo le roboti iz atomov, ki po raznih vzgibih igrajo fizične, psihične in socialne vloge, toda naše nezavedno, čutno, intuitivno – tako na individualni kot na kolektivni ravni – še vedno ne more izpustiti Boga, duše in višjega namena, pa naj to troje dejansko obstaja ali ne.

Materialistične ideologije, ki izključujejo Boga, so temeljito vplivale na razvoj tehnologije, politike, proizvodnih procesov, znanstvenih raziskav, infrastrukture, poudarile so učinkovitost, produkcijo, obilje, ugodje, toda etika, estetika in religija še vedno ostajajo vitalen del družbe, ter – včasih z zaničanjem, včasih z zagovarjanjem – ohranjajo stare duhovne vrednote. Torej smo nekje vmes – na zunaj smo materialisti, navznoter pa še vedno (naskrivaj ali nevede) izpričujemo zvestobo Bogu, duši in večnosti. Težko se nam je sprijazniti s tem, da obstaja le materija, da se je vse skupaj začelo naključno, ko je fluktuacija nič v nič privedla do energetskega neravnotežja in posledično velikega poka, iz katerega se je po nekaj trenutkih kaosa začel bliskovito razraščati kozmični red energij, valovanj, delcev, molekul, struktur, teles ... in zdaj smo tu! Številni filozofi in znanstveniki so razvili razlage sveta brez višjih, duhovnih razsežnosti (oz. Boga in duše), ki zvenijo logično, zaokroženo, celostno, toda nekaj vendarle manjka. Če je na samem začetku stvarnosti nič oz. sama materija in je ves vesoljni red nastal brez vpliva inteligence, je težko ponuditi preprosto zdravorazumsko pojasnilo čudeža, v katerem živimo. Lahko spletemo kilometre učenih besed, pa bomo z njimi lahko prepričali le tiste, ki so prav tako okuženi z "intelektualizacijo", za laičnega bralca pa bo vse skupaj eno samo suhoparno pleteničenje. Če je vzrok naključnost, je tudi naš obstoj naključnost in je zato brez smisla. Zavedanje in z njim naš občutek identitete pa je le potencial materije v nekih okoliščinah. V strogo materialističnem modelu sveta ni mogoče zadovoljivo (in preprosto!) utemeljiti zavedanja in čudeža življenja; občutkov in čustev ob zaznavah, spominih, odnosih, prijetnih in neprijetnih izkušnjah; etike in vsesplošne medsebojne povezanosti neskončno zapletene verige vzrokov in posledic, stvariteljev in ustvarjenih, darovalcev in prejemnikov, plenilcev in žrtev ...

Če je obstoj kozmosa plod naključja, je vseeno, ali obstajamo ali ne, saj je tudi to naključje. Lahko ubijem sebe in/ali milijon drugih ljudi, uničim planet ali galaksijo, pa s tem samo spremenim stanje kemikalij, globalni red pa le za trenutek zaniha, tudi če se povsem podre, ni nič izgubljeno. Nihče ni odgovoren za nič (pravzaprav je odgovornost izmišljiva v okviru moralnih pravil sleherne skupnosti), saj v svetu mrtve materije, ki se ravna le po svojih inherentnih fizikalnih in kemičnih zakonih, ni mogoče utemeljiti etičnih norm. Slabo in dobro sta relativna konstrukta materialnega uma na neki stopnji njegovega razvoja. Povsem vseeno je, kaj delam, za kaj živim, saj individualnega namena tako ali tako nimam, izpolnjujem samo svojo vlogo v mravljišču ljudi, ki jih inercija navad nosi v ustvarjanje, oblikovanje, kopičenje, čeprav v tem ni nobenega smisla. Nadzor nad nami imajo hormoni in encimi, svobode izbire dejansko ni – en hormon nas spodbudi, da izmed nakopičenega, oblikovanega,

ustvarjenega izberemo eno, drugi, da izberemo drugo. Hormoni so kot valovi v oceanu, naše izbire pa kot travne bilke. Vsi vzroki so enako naključni kot vse posledice, vlada dinamika le navidez urejenega kaosa.

Brezdušen duševni ustroj posameznikov in neetičen sistem kolektivnih vrednot je logična posledica strogo materialističnega pojmovanja izvora, identitete in smisla. Verjetno se ga prav zato instinktivno otepmo, čeprav nas omamlja z mično propagando in zaslepljuje z bliščem obilja. Uspelo mu je, da nas je oddaljil od religije, ne more pa nas povsem odtrgati od nje. Tako sedimo na dveh stolih, negotovi in brez trdnih tal pod nogami. Znanost je omajala stoletja veljavne religiozne resnice, sama pa kljub očitni prevladi ni povsem uveljavila svojih, in zdaj nismo ne pravi verniki ne pravi materialisti. Večino časa in energije namenjamo materialni zunanosti, globoko v sebi pa še vedno čutimo, da bi morali živeti za notranje, duhovne vrednote. Kultura, umetnost in religija so postranske dejavnosti, v ospredju je garanje za družbene strukture, ki so povsem ločene od nas, vendar smo v delo zanje prisiljeni, saj si le tako lahko zagotovimo nujne življenjske potrebščine. Gospodarska mašinerija bi najraje videla, da se povsem presedemo v supermoderne fotelje materializma, mi pa se otroško oprijemamo stare zlizane majave pručke, na katero nas vežejo spomini, čustva, in se ne pustimo pregovoriti. V krasnem novem svetu nam manjkajo identiteta, izvor in namen, čeprav je vse preostalo v idiličnem redu. Rajši sedimo na trdem in neudobnem, ki nam pušča upanje, da smo nekaj več kot potrošnik svojega sedišča, kot pa na puhasti zofi, v kateri povsem determinirani izgubimo sebe.

* * *

Zahodna shizma med znanostjo in religijo ter celo znotraj njenih posameznih predalčkov nam onemogoča celosten vpogled v Izvor. Pravzaprav vse probleme identitete, izvora in namena človeka v celotni zgodovini zahodne civilizacije lahko povežemo s prevlado enostranske miselnosti, takšne ali drugačne. Tudi danes, ko religija in znanost koeksistirata, med njima ni sožitja in pravega dialoga. Zelo redki ljudje znajo v svojo osebnost integrirati tako razumnika kot mistika ter na podlagi individualne izkušnje Izvora smiselno in vsem razumljivo ubesediti smisel nas in sveta – taki ljudje so filozofi v pravem pomenu besede. Dejansko filozofi na Zahodu niso izumrli šele v zadnjem stoletju, kot pravijo nekateri, prevlada cerkvenega in pozneje znanstvenega razumarstva jih je pokopala že pred številnimi stoletji. Prepovedali smo izkušnjo in se s tem prikrajšali za odgovore.

Prav te odgovore pa so poznale mnoge stare religiozno-filozofske tradicije, v katerih je bila izkušnja sveta. Povprečen Evropejec se lahko zelo dobro prepozna v indijski tradiciji, ki jo tukaj poudarjam, ker nam je dejansko zelo blizu in ni nič čudnega, da je v zadnjih desetletjih postala tako priljubljena; izhaja namreč iz istega (indoevropskega) jezikovno-miselnega okvira, je hkrati znanstvena, filozofska in religiozna, v bistvu je monoteistična (vrhovni Bog je eden,

številni polbogovi pa so le uradniki v vesoljni administraciji), njene razlage nastanka in narave stvarnosti so presenetljivo podobne sodobnim znanstvenim. Težko si je zamisliti, da so misleci že mnogo let pred grškim čudežem pisali o časovno-prostorskih razsežnostih, ki segajo vse od desetisočinke sekunde do trilijonov let ter od nanometrov do bilijonov kilometrov, da so filozofsko razpravljali o večnosti, neskončnosti, biti, enosti, niču ... Njihov opis stvarjenja obsega vsemogočnega večnega stvarnika ter izjemno logičen opis postopka stvarjenja in uničenja. Če ta opis nepotvorjeno prevedemo v sodoben jezik, se pred nami prikaže fascinantna kozmogonija, čudovit stol, na katerem lahko hkrati udobno sedimo in ohranimo pristen občutek identitete, izvora in namena. Zato se mi zdi razumno predlagati novo, alternativno razlago izvora, namena in identitete, ki bi človeka vrnila, ne k religioznemu, ampak k naravnemu – tako k živalskemu kot k božanskemu v nas.

Poskusil bom torej v nezaznamovanem jeziku sodobnosti ubesediti tisto, kar je v vedskih tekstih precej razdrobljeno ter pomešano s poetskimi in mitičnimi sestavinami. Ne izhajam iz monističnih impersonalističnih šol, ki so že bile temelj nekaterim umetniškimi in znanstvenim delom (tako poljudnim kot strokovnim), temveč iz personalističnih teističnih. Moj opis stvarnosti in stvarjenja temelji na naslednjih aksiomih:

– svet je stvaren in urejen (vse – od atoma in kozmosa do identitete ljudi – ni prazna ničnost, ki ji le človeški subjekt vdihne pomen in občutek stvarnosti; samouravnlalni mehanizmi, ki skrbijo za ravnotežja, so svetu imanentni; urejenost, zavedanje, harmonija in estetika so pokazatelji obstoja živega, inteligentnega Stvarnika; nered se ne more urediti sam od sebe brez posega zavestne entitete, ki ga presega),

– bivanje je nuja (absolutna ničnost, praznina obstaja le kot pojem oziroma numerična ponazoritev odsotnosti predmeta na nekem mestu ali v neki okolščini, ne pa kot odsotnost njegove biti),

– identiteta živega je večna (identiteta mrtvega pa minljiva; kar ima začetek, ima tudi konec, kar nima začetka, pa nima konca; zato bit živega bitja nikoli ne izgine),

– vse, kar obstaja, ima inherentne značilnosti (ta aksiom se v sferi končnosti kaže kot podložnost materije fizikalnim zakonom, in s tem njena skrajna determiniranost, v sferi neskončnosti pa kot nagnjenja, zavedanje in volja),

– vse ravni stvarnosti so smiselne in logično opredeljive (pogosto po različnih modelih sklepanja, ki včasih presegajo s časom in prostorom omejeno razmišljanje, vendar so v svojem logičnem okviru povsem celoviti, poleg tega pa niso hermetični – omogočajo integriranje različnih modelov sklepanja).

Te trditve bodo dopolnjene in obrazložene v odstavkih, ki sledijo in so nalašč zasnovani kot neodvisno besedilo, v katerem se ne opiram na mislece iz preteklosti, s katerimi se strinjam, niti ne polemiziram s tistimi, za katere mislim, da so v zmoti. Tekst bi lahko bil tudi krajši, toda želel sem ohraniti karseda preprost jezik, jasnost in predstavljivost, zato sem ga ponekod raztegnil

s krajšimi prisposodobami in komentarji. Lahko bi bil tudi veliko daljši, vendar me v tem kontekstu ne zanima znanstveno razčlenjevanje podrobnosti in dolgovezno filozofiranje, temveč le skica bistvenih elementov realnosti po vzoru vedskih opisov.

Neskončna realnost

Obstaja večna, neskončna realnost, ki presega vse, kar nam je znano in sploh lahko znano. Obstajala je že pred nastankom naši zaznavi dostopne stvarnosti, obstaja med njenim obstojem in tudi potem. Ker je neizmerljiva, z njo ne moremo primerjati ničesar iz našega območja zaznav, ki je v vsem omejeno. Njena neskončnost se kaže tako v časovni kot v prostorski razsežnosti, ni pa statična, saj v tem primeru ne bi bila dejansko neskončna: ves "čas" se "širi" (kolikor je v brezčasnosti in neskončnosti to možno oz. nam doumljivo).

Sestavlja jo neskončno število neskončno majhnih "atomov" in ena neskončno velika entiteta, ki obsega popolnoma vse, kar obstaja (to je preprost razlog, zakaj jih ne more biti več). Neskončnost se torej izraža v obeh skrajnostih – absolutni majhnosti in absolutni velikosti, ki sta podlaga vsemu. Tako neskončno velika kot neskončno majhne entitete so žive, zavestne in večne. Zavest živih entitet obsega voljo, občutenje sebe in okolja, vedenje o obojem ter občutke in čustva, povezane z njimi.

Razumu, ki deluje v območju mrtve minljivosti, je taka realnost nepojmljiva, posebej možnost dogajanja, čustvovanja, estetske pestrosti. Pa vendar je vse to (in še nam nedoumljivo več) naravni sestavni del neskončne realnosti, ki je s stališča snovnega mišljenja kot svet misli ali sanj. Ni res, da bi v njej moralo biti vse homogeno, nedeljivo, prazno, da je tam vse Eno ali Nič. Sicer je res, da je neskončno majhen atom povezan z vsemi preostalimi atomi in z neskončno veliko entiteto ter v tem smislu z njimi Eno, vendar je po svoji biti tudi vedno ločen od njih. Nikoli ni bilo časa, ko ni obstajal in nikoli ne bo prenehal obstajati. Če bi bili vsi skupaj zlit v enolično "meglo", bi bila prekršena absolutna neskončnost te realnosti, ki velja v obeh smereh – neskončni velikosti in neskončni majhnosti.

To dvoje omogoča neizmerno pestrost podob, lastnosti, dejavnosti in vlog (ter v povezavi z vlogami imen). Te štiri karakteristike so inherentne neskončni realnosti, kot tudi vsemu v končni stvarnosti, česar se dotakne razvito zavedanje. Vse skupaj (in še veliko več) je neskončna entiteta, s tem je določena njena identiteta. Z omejenim zavedanjem neskončno majhnost dojemamo kot prostorsko omejenost, drobno piko, ki bi težko kar koli vsebovala, v resnici pa je neskončno majhen atom s stališča končne stvarnosti prostorsko in časovno enako neomejen kot neskončno velika entiteta, razlika med obema je zares vidna le s stališča neskončnosti, ki pa je materialnemu razumu skrita. Razmerje med neskončno majhno in neskončno veliko entiteto je enako razmerju med 0 in ". Kolikokrat je " večje kot 0?

Ker je v neskončni realnosti vse večno, tam ni ne nastanka, razvijanja in rasti, ne hiranja, pešanja, uničenja in smrti, obstajajo le povsem drugačne transformacije, katerih razum, pogojen s časovnim pojmovanjem dogodkov, ne more doumeti. Vse se lahko hkrati neizmerno spreminja in obenem ostaja enako, dogajanje pa ni ujeto v okvire časa, zato tam nima učinka vesoljni zakon vzrokov in posledic. Vse se odvija povsem svobodno – nobena sprememba ni pogojena s katero koli drugo in ne pogojuje nobene druge. Svoboda žive entitete (tam je vse živo) se lahko izraža v popolnosti. Edino, za kar bi lahko rekli, da jo omejuje, je njena lastna volja.

Volja neskončnih entitet je svobodna, pa vendar se najraje izraža v okviru omenjenih štirih karakteristik, ki so jim lastne. S temi karakteristikami niso omejene in bi jih lahko presegle ter uveljavile svojo voljo drugače, posebej zato, ker v neskončni realnosti ni omejitev, toda popolno samozavedanje, ki je značilnost vsega v neskončni realnosti, prinaša povsem optimalne izbire. Naravna težnja neskončne entitete je povečevanje sreče, ki je posledica harmonije z vsem preostalim, zato si najraje izbere enega izmed številnih možnih položajev, ki povečujejo harmonijo, ne pa tistih, ki jo zmanjšujejo. Izbira izhaja iz popolnega zavedanja in ne iz predeterminiranosti, iz same narave entitete, čeprav je ta narava merilo izbire.

Neskončne entitete s stališča neskončne realnosti nimajo izvora, saj so večne, njihova identiteta je neponovljiv splet podob, lastnosti, dejavnosti, vlog (in še nešteti drugih potez), ki so jim lastne, ter jih ni mogoče (in niti potrebno) razumeti, povsem pa so aktivirane ob popolnem samozavedanju, ki jih v neskončni realnosti naravno spremlja. Namen večnih entitet je preprosto biti to, kar so.

Končna realnost

Neskončnost je sama v sebi zaokrožena in popolna, pa vendar potrebuje – da bi bila zares popolna – svoje nasprotje. Tako kot luč nima smisla brez teme, dišava brez smrada, hrup brez tišine ipd., tudi popolna realnost nima smisla brez nepopolne. Slednjo predstavlja "oblak" vzročno-posledične energije, znotraj katerega nešteti materialni univerzumi pulzirajo v neskončnem ciklu stvarjenja, obstoja in uničenja. Ti utripi mrtve, končne in s časom zaznamovane stvarnosti so kot bitje srca neskončno velike entitete. Kakor v telesu absolutnega življenja bije eno mrtvo srce, v telesih iz popolne materije bije nešteto živih src; na ta način je končna realnost zrcalna neskončni. Vsi ritmi v mrtvi snovi (od atoma prek teles živih bitij do kroženja planetov in galaksij) so posledica navzočnosti večnih entitet, ki so vedno povsod, in omogočajo gibanje materije, ki bi sicer bila inertna. So kot tkanje, na katerem je naslikan pejsaž; čeprav se platna ne vidi, brez njega slika ne more "stati".

Materialni svet je sestavljen iz nešteto univerzumov, ki so omejeni s časom in s končnimi prostorskimi razsežnostmi, najmanj tremi in največ (vsaj teoretično) skoraj nešteti, podlaga njegovega obstoja pa sta nična in neskončna dimenzija, ki ju predstavljajo žive entitete. Neskončna realnost je v vsem

odprta in svobodna, končna pa je v vsem omejena, kar najizraziteje čutimo zaradi vpliva časa in prostora. V končni stvarnosti je vse končno majhno in končno veliko, četudi atomsko majhno ali vesoljno veliko, neskončna stvarnost pa je v vseh pogledih neizmerljiva.

Nepopolni svet je statičen in da bi sploh lahko nastal, deloval in bil uničen, potrebuje gonilno silo – življenje. To energijo mu dajejo neskončne entitete (odtlej jih bom imenoval duše in bog). Inertnost materije vpliva na duše (na boga pa ne more, ker je prevelik) ter delno prekrije njihove izvirne lastnosti in sposobnosti. Ko je njihovo samozavedanje omejeno, so prikrajšane za čutenje identitete, izvora in namena, ki ga v neomejujoči neskončni realnosti izražajo spontano že s samim svojim obstojem, subjektivno pa omejenost čutijo zlasti pri nemožnosti izražanja svoje volje. Temeljna identiteta večne duše ni nikoli okrnjena, samo navzven jo nadomestijo minljive identitete, ki se nenehno menjavajo.

Torej duše navdajo mrtvo materijo z življenjem, toda po drugi strani se same navzamejo značilnosti minljive substance, ko se vanjo "ujamejo". Stik s končnim svetom jim omogoča vezni člen, ki, pogojno rečeno, ni ne materija ne duh – to je princip identifikacije oziroma ego. Predstavljamo si ga lahko kot vezni člen z luknjama na dveh straneh, eni ustreza ključ duše, drugi pa ključ materije. Duša se zaradi tega veznega člena enači z materijo in jo navdaja z živostjo.

Materialna substanca ima tri faze obstoja. V prvi je nedeljiva, homegena, pasivna energija, neizpolnjen potencial vzrokov, ki kot oblak lebdi sredi neskončnosti in večnosti. V drugi se razdeli in po notranjih zakonitostih uredi (kot zaprt popek vrtnice), vendar ostane pasivna, ker še ni časa. V tretji fazi neskončno velika entiteta prežame snov s časom in duhom ter s tem omogoči aktivacijo vzroka in sproži gibanje (vrtnica se odpre). Nadaljevanje poteka (navidez) samo po notranjih zakonitostih materije brez zunanjih vplivov. Materija nosi v svojem bistvu nekakšen genetski zapis, po katerem se vse dogaja, toda vedno mora biti zraven aktivni princip gibanja in življenja, duša, ki omogoča branje zapisa in izvedbo navodil.

Duše vdihnejo materiji razgibanost, urejenost in pestrost. Bit duše je neskončno pestra, razgibana, njen materialni izraz pa je videti enoličen; bit materije je povsem enolična, njen zunanji izraz pa je videti neskončno pester, razgiban.

S stališča večne realnosti doživi duša bivanje v končni realnosti kot hipen prelet čez meglico, s stališča nepopolnega sveta pa ga preživlja kot ogromno število (vendar še vedno končno) nastankov in uničenj oziroma rojstev in smrti v milijonih življenjskih oblik, ki lahko trajajo milijarde in milijarde let. Duše se med preletom materije poistovetijo z njo, kar pa je nujno, da bi lahko ta realnost delovala tako, kot deluje. Šele ko svoj namen (večinoma nezavedno) povežejo z materijo, lahko začnejo delovati zanjo. V prid temu je tudi dejstvo, da svojega izvora z običajnimi sredstvi ne morejo izslediti dlje kot do nastanka zadnje materialne lupine (teles), v kateri so trenutno. Duši tako preostane le vloga nekakšne baterije, identiteto, izvor in namen pa povezujemo predvsem s telesom in njegovimi trenutnimi vlogami.

Neskončno velika entiteta, bog, se edina ne more ujeti v omejeno realnost, vedno pa s svojo zavestjo aktivno vpliva nanjo in ji postavlja okvir delovanja. Ta okvir čutimo kot naravne zakone. Bog je v vsem neskončen, zato ima možnost neomejenega posega v vse, toda neskončna modrost mu narekuje prepuščanje popolni harmoniji, da se sama usklajuje. Njegovi posegi v minljivo realnost so zato relativno redki, še takrat periodični in načrtovani, služijo pa jasnim namenom, ki so del celotnega sistema neskončno-končne stvarnosti. Glavni nameni so trije: prvi je čiščenje "nečistoč", ki jih sami notranji zakoni ne morejo odpraviti, zato je potreben premišljen zunanji poseg; drugi je odpiranje "pipe", po kateri določene duše stečejo nazaj v neskončno realnost, odpira pa se samo od zunaj (duša je nima možnosti odpreti, lahko se samo postavi vanjo in počaka, da jo bog odpre); tretji je obnavljanje izgubljenega znanja o tem dvojem.

Prehod med realnostma so harmonični občutki in čustva, edino, kar je povsem enakovredno navzoče povsod. Harmonična čustva so bistveni delček večnosti in neskončnosti, ki ga duše prinesejo neokrnjenega s seboj v materialno realnost.

Neharmonična čustva so posledica "trenja" pri potovanju duše skozi gosto materijo. Tudi občutki, ki jih zaznavamo kot pozitivne, a so le posledica trenja znotraj materije (neposreden užitek ob hranjenju, seksu, spanju ...), so pravzaprav neharmonični, vendar nujno spremljajo bivanje duše v tej realnosti in se jim ni mogoče izogniti. Le duša, ki prehaja skozi človeško raven zavesti, ima možnost preseči neharmonične občutke in čustva; dokler je v materiji, se trenju sicer ne more izogniti, lahko pa se zave narave sveta in svojega mesta v njem ter na podlagi tega prispeva k njegovi harmoniji.

S stališča neskončne realnosti je stvarnost, ki se je trenutno zavedajo omejene duše, kot gledališki oder in velika paleta kostumov. Travme, nadloge, bolezni, celo umori, katastrofe, epidemije, niso torej nič drugega kot del drame, v kateri za kratek čas igramo v določenem obdobju zgodovine človeštva in svojega življenja. V tem, da smo tukaj, ni nič okrutnega ali slabega, naj smo še tako bolni, nesrečni, revni ali lačni. Za svoje gorje smo vedno krivi sami. Končna realnost je s stališča večnosti enako nestvarna kot film, zato je obsojanje Boga, ker nas je pahnil v trpljenje, enako patetično, kot če bi moral režiser na sodišče, ker je "ubil" glavnega junaka filma.

Za izhod iz končne realnosti je treba zmanjšati trenje in s tem povečati "hitrost" (zavedanje), ki je potrebna, da bi zapustili "gravitacijo" materije. S popolnim samozavedanjem in harmonijo z okoljem si lahko duša že v tem svetu skoraj popolnoma vrne občutek identitete in namena ter se zave svojega izvora ob stiku z njim. Za to zavedanje je značilno spoznanje, da je svet tak, kakršen je, zato, ker je na začetku *smisel* in ne *nesmisel*, ni nič, temveč vse. To spoznanje spremljajo harmonična čustva, neharmonična pa postopoma izginjajo.

Zapletanje v dramo (in zapletanje same drame) samo poslabšuje položaj duše. Prvi korak razpletanja je, da dramo nehamo jemati tako resno. Učenje te lekcije je poglavitni namen duše v človeškem telesu. Posledica je ozaveščenje

večnega namena, ki ga duša nosi v sebi, in jo utrdi v občutku dejanske identitete ter s tem v spoznanju o svojem neskončnem izvoru.

* * *

Žal je že del naše tradicije, da dramo življenja jemljemo smrtno resno, da svojo identiteto povezujemo izključno z značilnostmi družine, naroda, poklica, religije, da izvor razumemo le po krvnem družinskem nasledstvu in pokrajinski pripadnosti, da o namenu le redko razmišljamo, pa še takrat le v okviru vsakdanjih družinskih in službenih dolžnosti. Če izpademo iz drame, ostanemo brez smisla. Glede na to, da je človek edino bitje na Zemlji, ki zmore seči do identitete, namena in izvora sebe kot duše, se je vredno vprašati, ali nas tradicija vodi v pravi smeri. Dela iz nas misleče ljudi ali brezdušne stroje? Najdemo v današnjih religijah odrešitev večne duše ali zgolj kulturne obrede za minljivo telo? Gre tehnocentrična znanost res v smeri reševanja bistvenih eksistencialnih vprašanj ali pa ta vprašanja samo brezupno zapleta? Kam pravzaprav gremo in kaj bi radi s tem dosegli? Smo bitja aktivnega odločanja ali pasivne inercije?

Resda je to le del dramskega zapleta in vsi mi kot igralci, kot duše, nimamo nič z njim, res pa je tudi, da je tak zaplet nepotreben in za dušo, ki naravno teži k harmoniji, pravzaprav nenaraven. Paradokсно človek, ki stvari neha jemati pretirano resno, postane odgovornejši, skrbnejši, manj potraten in izkoriščevalski, ne razdira harmonije sveta, temveč jo dopolnjuje. To je tudi razlog, zakaj vse to pišem – rad opozarjam na probleme sveta, ker jih ne jemljem niti najmanj resno. Jih jemljete vi?